

Nöbet Muafiyeti ve İzin Hakkı

Kamu kuruluşlarında çalışan engelli çocuğu olan memur anne ve babalara nöbet ve fazla mesai muafiyeti vardır. Ayrıca bakıma muhtaç yakını olan çalışanlara günlük bakım izni konusunda kolaylık tanınması sağlanmıştır. Bakım izni ve nöbet muafiyeti çoğunlukla amir inisiyatifindedir. Günlük eğitim ve bakım izninin yasal bir dayanağının olması çalışmalarını devam ettirmektedir.

Genelkurmay Sağlık Komutanlığı tarafından 20 Mart 2014 tarihinde "Özel eğitime giden engelli çocuğu olanlara ve bakıma muhtaç yakını olanlara günlük izinlerinde kolaylık sağlanacağına dair" bir emir yayınlanmıştır. TSK'da görev yapıp bakıma muhtaç engelli çocuğu olan muvazzaf asker ve sivil memurlara Haziran 2013 tarihli TSK İç Hizmet Yönetmeliğinde yapılan bir değişiklikle nöbet muafiyeti hakkı tanınmıştır.

TSK İzin Yönetmeliğinde özel gereksinimli çocuğu olanların; çocuklarının özel eğitim almaları halinde haftada sekiz saat, bakıma muhtaç yakını olanların ise; günde bir saat izin kullanmalarını sağlayacak düzenleme için yasal süreç devam etmektedir.

Özel gereksinimli çocuğu olan çalışanların hakları

Engelli Çocuğu Olan Çalışan Annelere Erken Emeklilik Hakkı

Başka birisinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu bulunan annelerin yararlandığı bu haktan Bağ-Kur, SSK, Emekli Sandığı, Tarım İşçileri ve İsteğe Bağlı Sigortalı olan anneler yararlanır. 1 Ekim 2008 sonrası çalışılan sürenin dörtte biri oranındaki süre çalışılan süreye ilave edilir ve bu süre emekliliğe kalan süreden düşürülür (Bilgi için 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Madde 28. Hükmüne bakınız).

Özel gereksinimli çocuğun bakıma muhtaç olması yani raporunda "ağır engelli" ibaresinin olması gerekmektedir. Anne çocuğun bakıma muhtaçlığı devam ettiği sürece bu haktan yararlanır. Evlatlık alınan özel gereksinimli çocuklar için de çocuğun evlatlık alındığı tarihten itibaren erken emeklilikten yararlanılır. Sürekli bakımına muhtaç derecede özel gereksinimli çocuğu bulunan kadın sigortalının boşanması durumunda çocuğun velayetinin başka birisine verilmesi halinde velayetin verildiği tarihten itibaren geçen çalışmalarından dolayı ilave hizmet verilmemektedir.

Refakat izni

Memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hallerinde, bu hallerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla ("bir kişinin sürekli bakımına muhtaçtır" ve "hayati öneme haizdir" ibareleri olan ve refakat edilmesi gereken sürenin belirtildiği sağlık raporu) aylık ve özlükhakları korunarak üç aya kadar izin verileceği ve gerektiğinde bu sürenin bir katına kadar uzatılacağı belirtilmiştir (657 sayılı Kanun, Madde 105).

Kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli işçi kadrosunda çalışan işçilere; bakmaya mecbur olduğu veya işçi refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır kaza geçirmesi veya önemli bir hastalığa tutulmuş olması hallerinde, bu hallerin raporla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine en çok altı aya kadar ücretsiz izin verilebilir. Aynı şartlarla bu süre bir katına kadar uzatılabilir (5620 sayılı Kanun, Ek madde1)

Muvazzaf askeri personeli için refakatçi

Senelik İzin Kullanma Hakkı

Genel Kurmay Başkanlığının 29 Nisan 2010 tarihli "Engelli Yakını Olan Personel" konulu emrinde "Engelli yakını olan personelin amirlerin inisiyatifi ile yıllık ve mazeret izinlerini parçalara bölerek, diledikleri tarihlerde kullanmaları gibi hususlarda kolaylıklar sağlanabileceği" bildirilmiştir.

Gelir Vergisi İndirimi

Engelli çocuğu olan kamu, özel sektör çalışanları ve serbest çalışanlar gelir vergisi indiriminden yararlanırlar. Engel oranı değişikliğinde ilgili vergidairesine bildirim zorunluluğu vardır. Rapor süreli ise her rapor değişiminde de vergi dairesine yeni raporla bildirim yapılmalıdır. Emekli olanlar aldıkları emekli maaşında bu hakkı kullanamazlar. Ancak emekli olup serbest çalışanlar gelir vergisi indiriminden yararlanırlar.

Mazeret izni

En az yüzde %70 oranında engelliya da süregelen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az %70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde, hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verilir. Mazeret izni hakkı sadece engelli çocuklar için kullanılmaktadır. Engelli çocuğun hastaneden ya da Aile Hekimliklerinden alınacak hasta olduğunu gösteren rapor ile mazeret izni talep edilir.

Doğum sonrası analık izni süresi sonunda kadın memur, isteği halinde çocuğun hayatta olması kaydıyla analık izni bitiminde başlamak üzere ayrıca süt izni verilmeksizin birinci doğumda iki ay, ikinci doğumda dört ay, sonraki doğumlarda ise altı ay süreyle günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışabilir. Çoğul doğumlarda bu sürelere birer ay ilave edilir. Çocuğun özel gereksinimli doğması veya doğumdan sonraki 12 ay içinde çocuğun özel gereksinimli olma durumunun tespiti hâllerinde bu süreler 12 ay olarak uygulanır. İşçilerin en az %70 oranında özel gereksinimli veya süregelen hastalığı olan çocuğunun tedavisinde, hastalık raporuna dayalı olarak ve çalışan ebeveyninden sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla, bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar ücretli izin verilir.

Tayin Hakkı

Devlet Memurları Kanunu Ek Madde 39: "Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmi veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır." Ayrıca, Devlet Memurları Kanunu'nun 72. Maddesine göre "İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır."

Bu broşür Tohum Otizm Erken Tanı ve Eğitim Vakfı koordinatörlüğünde, Gaziosmanpaşa Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) ve Kütahya Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) ortaklığında yürütülen "Özel Eğitimde Ailelerin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında yayınlanan "Özel Eğitimde Ailelerin Güçlendirilmesi Projesi Yerel Aile Seminerleri için Eğitim Kiti"nden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Engelli çocuk aile yardımı hakkı

İlgili mevzuat ve bu Toplu Sözleşme hükümleri uyarınca çocuklar için verilmekte olan aile yardımı ödeneği, Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre en az %40 engelli olan veya Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmeliğe ekli üç sayılı tabloya göre bu oran ve üzerine denk özel gereksinim durumu olan çocuklar için %50 artırımlı olarak ödenir (kamu görevlilerinin geneline ve hizmet kollarına yönelik mali ve sosyal baklara ilişkin 2022 ve 2023 yıllarını kapsayan 6. Dönem toplu sözleşme, Madde 40-1).

